

آداب عباسی

تألیف

عبدالکریم بن محمد صادق اہری

(زنده در سال ۱۲۶۲ھ ق)

تصحیح و تحقیق

حسین دوستی

مُحَمَّدٌ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

-
- سرشناسه : اهری، عبدالکریم بن محمدصادق
- عنوان و نام پدیدآور : آداب عباسی/تالیف عبدالکریم بن محمدصادق اهری؛ تصحیح و تحقیق حسین دوستی.
- مشخصات نشر : تهران: انتشارات تمثال، ۱۳۹۸.
- مشخصات ظاهری : ۱۲۱ص.
- فروست : انتشارات تمثال؛ ۱۸.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۸۰۱۴-۶
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- موضوع : کشورداری -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
- موضوع : *State administration -- Early works to 20th century
- موضوع : پادشاهی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
- موضوع : Monarchy -- Early works to 20th century
- شناسه افزوده : دوستی، حسین، ۱۳۳۸ - مصحح
- رده بندی کنگره : JC۴۹:
- رده بندی دیویی : ۳۲۰/۱:
- شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۰۶۶۶۷
-

آداب عباسی

تألیف

عبدالکریم بن محمد صادق اهری
(زنده در سال ۱۲۶۲ هـ.ق)

تصحیح و تحقیق

حسین دوستی

نشر تمثال

تهران - ۱۳۹۹

نشر تمثال

آداب عباسی

تألیف

عبدالکریم بن محمد صادق اهری

(زنده در سال ۱۲۶۲ هـ.ق)

تصحیح و تحقیق:

حسین دوستی

صفحه‌آرا: مهشاد میرزا علیلو

طراح جلد: محمود خانی

شماره انتشار: ۱۸

چاپ اول: ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۲۵۰.۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۸۰۱-۶-۴

انتشارات و توزیع:

تهران، خیابان آزادی، جمالزاده جنوبی، شماره ۱۶۴، طبقه ۲، واحد ۴

تلفن: ۶۶۹۲۲۹۵۵

temsals.nashr@gmail.com

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (بجز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، اقتباس در گیومه در مستندسازی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه مصحح.....
۱۳.....	دیباچه.....
۱۹.....	مقدمه.....
۲۳.....	باب اول: در احکام اراضی خراجیه و اقسام زمین‌ها.....
۲۳.....	فصل اول: در اقسام زمین‌ها.....
	فصل دوم: در بیان سایر اموال که تعلق می‌گیرد به آن حق معینی در شرع
۲۹.....	به شروط معینه؛ مثل زکات و خمس.....
۳۷.....	باب دوم: در احکام خالصجات و موقوفات.....
۳۷.....	فصل اول: در خالصجات.....
۳۸.....	فصل دوم: در موقوفات.....
	باب سوم: در بیان اوصاف و اطوار متصدیان داد و ستد و مصارف جهاد و
۴۱.....	در بیان معروفات و مناهی.....
۴۴.....	فصل دوم: در بیان امر به معروف و نهی از منکر.....
۴۷.....	فصل سوم: در آداب معاشرت با زیردستان و رعایا.....
۵۱.....	باب چهارم:.....
۵۱.....	فصل اول: در مذمت اسراف و تبذیر و بخل و تقتیر.....
۵۴.....	فصل دوم: در بیان مخارج و مصارف بندگان نواب نایب‌السلطنه.....

فصل سوم: در بیان شمه‌ای از وصایای استادالحکما.....	۵۷
باب پنجم: در بیان جمله‌ای از فضیلت علم و تعلیم و تعلّم.....	۶۱
فصل اوّل: در فضیلت علم و تعلیم و تعلّم آن.....	۶۱
فصل دوم: در فضایل علما.....	۶۳
فصل سوم: در اقسام علم و اصناف علما.....	۶۵
فصل چهارم: در شرایط قضا و فتوی دادن.....	۶۶
باب ششم: در احکام مهاونه با کفار و آداب معاشرت و سلوک.....	۶۹
فصل اوّل: در احکام مهاونه؛ یعنی عهدبستن امام و نایب.....	۶۹
فصل دوم: در آداب معاشرت و سلوک با کفّاری که در جهاد اعانت.....	۷۱
فصل سوم: در بیان حکم استعمال بعضی آلات متعارفی جنگ، مثل طبل و کرنا در جهاد.....	۷۲
خاتمه.....	۷۵
پیوست‌ها.....	۷۹
نمایه‌ها.....	۸۷
آیات.....	۸۹
احادیث.....	۹۰
اشعار فارسی.....	۹۱
اشعار عربی.....	۹۱
نام‌ها و خاندان‌ها.....	۹۲
جای‌ها و کتاب‌ها.....	۹۴
واژگان و ترکیبات.....	۹۵
کتابنامه.....	۱۰۵
تصاویر دستنویس.....	۱۰۹
اسناد و تصاویر.....	۱۱۵

مقدمهٔ مصحح

آیین کشورداری و آداب شهریاری، از دیرباز در فرهنگ غنی ایران، مورد توجه شهریان و کارگزاران و فرهیختگان بوده است. هدف از نگارش چنین آموزه‌ها، برقراری امنیت و آسایش و عدالت اجتماعی، همراه با مدیریت و سیاست کشورداری با تشکیل حکومتی نیرومند بر اساس عقل و دادگری می‌باشد.

خرد فرزانهٔ ایرانی، بر این باور است که حکمرانی بدون تکیه بر دانش کشورداری و علم سیاست، ممکن نخواهد بود و برای رسیدن به جامعه‌ای آرمانی و انسانی، باید حاکمان در کنار حکیمان و سیاستمداران به کمک دانشوران، وظایف حکومتی و کارگزاری را بازخوانی کرده و متون تدوین شدهٔ عالمان و اندیشمندان را راهنمای عملی خود قرار دهند.

در این کتاب‌ها و مکتوب‌ها، راه‌ها و شیوه‌های حفظ اقتدار و مشروعیت قدرت سیاسی ارائه شده و همچنین، آفات قدرت سیاسی که به تضعیف یا از بین رفتن قدرت، منجر می‌شود به حاکم و کارگزار یادآوری می‌گردد.

در برخی از این آموزه‌ها، نخبگان جوامع در اثر احساس مسئولیت و به لحاظ مشکلات پیش‌آمده، اقدام به نگارش آیین‌نامه‌ها و اصول کشورداری کرده و آن را به حاکم یا مسئول امر ارائه می‌کنند و در برخی موارد، حاکمان

و کارگزاران، خود علاقه‌مند به تدوین چنین درس‌نامه‌هایی شده و از دانشمندان عصر خود، درخواست نگارش اصول و آیین کشورداری و کارگزاری می‌نمایند تا حکمت و حکومت، دوشادوش هم‌جامعه‌ای مرقه و مترقی و امن ایجاد نماید.

کتاب‌هایی؛ همچون سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک طوسی، مکاتیب خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، مرزبان‌نامه، قابوس‌نامه، نصیحة‌الملوک، قوانین الوزاره، الحکمة‌الخالده و ... همه در این راستا به نگارش درآمده و در اختیار حاکمان و کارگزاران قرار گرفته‌اند.

این آثار نوعی اندرزنامه‌های سیاسی هستند که توسط فقیهان، فیلسوفان، عرفا، دانشمندان، سیاستمداران و ... در قالب آیین‌نامه، ارشادنامه، نصیحة‌الملوک، آیین شاه، سرالاسرار، آداب حکومت، وصیت‌نامه، نصیحت‌نامه، حکمت عملی شاهان، اخلاق الملوک و ... تدوین و تألیف می‌شوند.

کتاب آداب عباسی که اینک بعد از حدود دو قرن چاپ و منتشر می‌شود و در اختیار شما خواننده محترم قرار می‌گیرد یکی از همین تألیف‌هاست که در آیین کشورداری (سیاست مدّن) توسط یکی از فقیهان برجسته عصر فتحعلی‌شاه قاجار و به درخواست میرزا عیسی قائم مقام فراهانی، وزیر بزرگ دربار او، جهت آموزش کشورداری به فرزند و ولیعهد فتحعلی شاه (عباس میرزای قاجار) به نگارش درآمده است.

عبدالکریم بن محمد صادق اهری از علما و فقیهان برجسته عصر فتحعلی‌شاه قاجار بود که مورد توجه بزرگان حکومتی و دانشوران عهد خود قرار می‌گرفت. او در سالهای جنگ‌های روس با ایران (۱۲۴۳-۱۲۱۸ ق) نیز به سفارش میرزا عیسی قائم مقام فراهانی اقدام به تحریر چهار رساله جهادیه نموده، لشکریان ایران را به جهاد ترغیب و مردم را به حمایت از سپاه ایران در این جنگ تشویق می‌کرد. دو رساله از این چهار رساله جهادیه که به

وسيله مصحح اين اثر، تصحيح گرديد، در زمستان ۱۳۹۸ با نام «رساله‌های جهاديه اهری» توسط انتشارات سفير اردهال چاپ و منتشر شد.

کتاب «آداب عباسی» که به پیشگاه ولیعهد شجاع ایران و فرمانده سپاه ایران در جنگ‌های روس و ایران -عباس‌میرزا- تقدیم شده و به نام آن بزرگمرد، آداب عباسی نام گرفته است، به وسیله عبدالکریم بن محمد صادق اهری در یک مقدمه و شش باب و یک خاتمه تألیف شده که «مشمول بر احکام حلیت اخذ خراج و تکالیف شرعیّه متعلقه به ذات اقدس نواب نایب‌السلطنه در امور ملکيه و آداب و سلوک با خلائق و وجه شرعیت صرف اموال معده از برای مصالح مسلمین در اخراجات مجاهدین و سایر آداب مذکوره» است.

عبدالکریم اهری در این کتاب با استخراج احکام اراضی خراجیه و بیان چگونگی اخذ خراج و صدقات و خمس و محلّ و طریقه مصرف آنها، ضمن بیان اوصاف و وظایف متصدیان چنین مسئولیت‌ها، به ذکر معروفات و مناهی که رعایت آنها برای عمّال و حکّام، واجب و حتمی است، شاهزاده را به آیات الهی و احادیث منقول از حضرات چهارده معصوم (ع) توجه داده، مواردی از فضیلت علم و علما و آداب قضا و معاشرت و سلوک با اصناف مختلف مردم را به ایشان یادآور شده است.

تنها نسخه خطی «آداب عباسی»، تا آنجا که مصحح در فهرست نسخه‌های خطی داخل و خارج از کشور تفحص کرده است، در ۹۹ صفحه به قطع جیبی (۱۴*۲۰ سانتی‌متر) در کتابخانه و موزه ملی ملک (در تهران) موجود است.

این دست‌نویس، خرداد ماه ۱۳۹۸ ش با کمک دوست دانشمند و پژوهشگرم جناب آقای دکتر بهروز ایمانی - مدیر محترم مرکز پژوهش کتابخانه مجلس شورای اسلامی (در تهران) در اختیار من قرار گرفت که بعد از بازنویسی و تصحیح و تدوین فهرست‌های لازم، اینک چاپ و منتشر می‌گردد.

مراحل بازنویسی و چاپ آداب عباسی

اینجانب به دنبال بازنویسی دو رساله جهادیه عبدالکریم اهری تصمیم به تصحیح آثار دیگر این عالم فرهیخته همشهری خود گرفتم و بعد از کسب اطلاعات اینترنتی، از دوست ارجمندم جناب آقای دکتر بهروز ایمانی (همشهری فاضل و نیک‌نهادم) درخواست کمک کردم تا ایشان تصویر نسخه آداب عباسی را از کتابخانه و موزه ملی ملک (در تهران) برایم تهیه و ارسال داشتند.

بازنویسی و تصحیح آن از مورخه ۹۸/۵/۲۳ تا ۹۸/۶/۲۸ طول کشید و سپس به استخراج آیات و احادیث و اشعار از قرآن کریم و کتب حدیثی و دواوین شعرا اقدام کرده، آنگاه فهرست‌های هشت گانه‌ای برای این کتاب تدوین نمودم. اما در تصحیح کتاب مذکور، تلاش کردم جهت سهولت مطالعه خوانندگان محترم، سبک نگارش امروزی را رعایت نمایم، مثلاً: حرف «گ» در همه کلمات داخل متن به صورت «ک» نگاشته شده بود: هنگام، بارگاه، هرگاه و ... که به صورت هنگام، بارگاه، هرگاه و ... تغییر یافت و برخی کلمات که چسبیده نوشته شده بود: بمدلول، آنولایت، خان‌ها و ... به‌شکل: به مدلول، آن ولایت، خانه‌ها و ... نوشته شد. همچنین جملات متن، بدون تقسیم به جملات مستقل، به صورت پشت سر هم و بدون علامت‌های نگارشی بود که جملات را به پاراگراف‌هایی مستقل تقسیم و با استفاده از علائم نگارشی، کار مطالعه را آسان‌تر ساختم. متن کتاب از دیباچه مؤلف شروع شده بود که فهرست مطالب نداشت، لذا در آغاز کتاب، فهرست مطالب را نیز تدوین کرده و در پایان کتاب، تصویر برخی از صفحات را نیز قرار دادم.

بدیهی است که کتاب «آداب عباسی» در ایام سال‌های جنگ‌های روس و ایران نگاشته شده، ولی متأسفانه تاریخ دقیق و مکان نگارش آن در هیچیک از صفحات کتاب ثبت نشده است و نام کاتب نیز مشخص نمی باشد. اما اسامی آثار شناخته شده عبدالکریم بن محمد صادق اهری بدین

ترتیب است:

۱. رساله جهادیة تحفة المجاهدين
 ۲. رساله جهادیة ارشادالمجاهدين
 ۳. دو رساله دیگر جهادیة (که یافت نشده است)
 ۴. آداب عباسی
 ۵. ترجمه و شرح تاریخ بیهقی (که یافت نشده است)
 ۶. ترجمه تاریخ یمینی (که اینجانب از مرداد سال ۱۳۹۸ ش شروع به بازنویسی و تصحیح آن نموده‌ام و امیدوارم بتوانم به یاری خدا به چاپ و نشر آن موفق شوم. آمین).
- همانطور که پیشتر اشاره شد دو رساله اولی نیز با عنوان «رساله‌های جهادیة اهری» توسط اینجانب در سال ۱۳۹۸ چاپ و منتشر گردیده است.
- سخن آخر اینکه، میراث مکتوب منطقه ارسباران، از غنای خوبی برخوردار است و امیدوارم همشهریان فرهنگدوست، در هر کجای کشور که هستند، در معرفی و انتشار این آثار، همت نمایند و حقیر را مساعدت کنند تا بتوانم زحمات نیاکان نیکنام خود را، به ظهور و تجلی شایسته برسانم. به لطف و کرم خداوند کریم.
- در پایان از دوست دانشور، جناب آقای دکتر علیرضا قوجه‌زاده که امکانات چاپ و نشر این اثر را فراهم کردند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

با احترام - حسین دوستی

اهر - زمستان ۱۳۹۸

دِیباچه

هو العزیز

و به بسم الله الرحمن الرحيم نستعین

حمد و ثنای بی‌حدّ و منتها و شکر و سپاس بی‌عدّه و احصاء، مالک‌المکی را سزااست که صورت ترکیب انسانی را به مصداق «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ» خلعت را به خلقت پوشانیده به مدلول «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» سر افتخارش را به تاج کرامت مکرم و درجات اعتبارش را در برّ و بحر عالم به اعلی درجۀ سماوات علی رسانیده در عرصۀ غبرا سربلند ساخت و به حکم «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً» قامت تصویر آدمی را به تشریف شرافت خلافت، بیاراسته اعلام قدر و منزلتش را به اوج فلک اعلی برافراخت.

و درود نامحدود و صلوات نامیات نامعدود بر صاحب‌مقام محمود، درّ یتیم صدف وجود، سرور انبیای مرسلین، سیّد اولّین و آخرین، اشرف مقربان ربّ رحیم، مخاطب به خطاب «إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» محمّد مصطفی و آل

طاهرین او باد، که متأذبین به آداب ربّ عباد و هادیان سبیل رشاد و سالکان طریق صواب و سداد، و شافعان یوم معادند. خصوص سید اوصیا، سرور اولیاء، تاجدار «هل اتی»، اسدالله الغالب امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب - صلوات الله علیه و علی اهل بیتهما صَمَتَ صَمِتَ و نَطَقَ ناطِقٌ إلى یوم الدّین.

و بعد، بنده جانی اثیم، احوّج المحتاجین الی رحمة الله الرحیم، ابن محمد صادق عبدالکریم اهری - عفی الله عنهما - در سلک تقریر و رشته ترقیم کشیده، مرفوع رأی دقایق آرای صاحبان عقل سلیم می گرداند که چون خداوندگار علیم حکیم، قامت قابلیت بزرگواری را از برگزیدگان خود از فضل عمیم به خلعت استعداد فضایل و مکرمات آراسته، مورد عنایات بی غایات و تفضّلات بی نهایت و فیض عظیم گرداند به منطوق «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا» سویدای دانش را به نور حکمت منور، و ینابیع فیوضات و حکم را ازسرچشمه زبان وحی ترجمانش جاری سازد و برای رعایت مصالح عامّ وجود فیاض الجودش را خاص و مهذب از اقسام رذایل و محلی به انواع فضایل گردانیده در هر آنی به فیض تازه و کرم بی اندازه اش می نوازد «حَتَّى يَكُونَ نَظَرُهُ عِبْرَةً وَ كَلَامُهُ حِكْمَةً وَ سَكُونُهُ فِكْرَةً» مصداق این حال و مصدوقه این مقال ذات بی همال و وجود سعادت مآل سلطان سلاطین جهان، منبع ینابیع عدل و احسان، قاع اصول بغی و عدوان، مطلع انوار جلال جناب ربانی، ظلّ مرحمت حضرت سبحانی، مظهر کمالات انسانی، مَحْطُّ رحال آمال و امانی، زینت بخش فراز تخت سلطانی، برازنده افسر دولت و کامرانی است؛ اعنی ملک ملوک آفاق، زبنده تخت سلطنت بالآرث و الاستحقاق، شاهنشاه فریدون فر، جمشیدچاکر، سلیمان حشر، خورشیداثر، قمرمنظر، حامی دین و دولت، ماحی آثار ظلم و بدعت، آفتاب عالمتاب، سپهر سعادت، بدر منیر اوج نبالت.

هُوَ الْبَدْرُ إِلَّا أَنَّهُ الْبَحْرُ زَاخِرًا سِوَى أَنَّهُ الضَّرْغَامُ لَكُنْهُ الْوَيْلُ

السلطان ابن السلطان ابن السلطان ابوالنصر السلطان فتحعلی شاه
لا زالت أعلام دولته مرفوعة في عرصه النصر و الأقبال و کمال
سلطنته محروسة عن إصابه عين الکمال و ألویه نصرت مكنوفة
بالغلبة و التأیید و أقطار عظمته محفوفة بالخلود و التأیید.

پیوسته خاطر خورشیدمظاهر اشرف همایون، به ترویج دین مبین اسلام
و تشییدقوانین عدل و ترفیه انام، میل طبیعی و رغبت تمام دارد. از حسن
عقیدت و پاکی طینت علی الدوام در آناء صبح و شام، مؤید به تأییدات
گونگون و موفق به توفیقات خداوندگار بی چون می باشند، همیشه دولت ابد-
مدت بی زوالش به نصرت و اقبال، دوش بر دوش و بخت مسعود لایزالش با
شواهد آمال هم آغوش است و از تأییدات عظیمه دولت بی زوال و تفضلات
جليله و هاب بی منت لایزال ثمره الفؤاد، دوحه سلطنت و اقبال و نور حدقه
عظمت و اجلال و نور حدیقه جود و افضال، مرکز دایره فتوت و اجلال، بهین
گوهر بحر نجدت و نوال، مهین جوهرکان مجدت و کمال، ذرة التاج اکیل
سعادت و تاجدارى، غره ناصیه سلطنت و شهریارى، قره باصره دولت و
بختیارى، نعمة الله على الأبرار و یقمته على الکفار و الفجار، ألمجاهد فی سبیل
الله المؤید بتأیید یدالله الملک المختار نایب السلطنة العلیة العالیة لازالت اولیاء
دولته مظفرة بالفتوحات الجلیة و أركان عظمته مُشیده بالأنطاف الخفیة، نواب
مالک رقاب گردون اساس، شاهزاده اعظم عباس میرزا -آیده الله و أبقاء و حفظه
من إصابه عين الکمال و رفع أعلام دولته فی ساحة العز و الجلال- می باشد که در
ریعان جوانی و عنفوان شباب و کامرانی، ترک اکثر مستلذات دنیای فانی
فرموده، از خلوص نیت و صافی طینت، همت والا نهمت را به احراز
مثوبات اخروی و بسط بساط عدل و احسان، و تمهید مهاده امن و امان، در
دار دنیا مقصور ساخته،

أَطَارَ صَاعِقَهُ مِنْ نَضْلِهِ فِيهَا إِلَى السَّمَاءِ لِوَاءِ الشَّرْعِ قَدْ سَمَا

پیوسته منظور نظر عاطفت گستر والا، آن می باشد که در تهذیب اخلاق و تدبیر منزل و سیاست مَدَن، دقیقه ای از دقایق حکمت را اهمال نفرموده، موافق حکمت و مطابق قوانین شریعت، رفتار و سلوک و در امر به معروف و نهی از منکر، بذل جُهد و جدّ و جهد نموده در هیچ امری از امور معاش و معاد، از صراط المستقیم شرع رسول کریم، خارج نشده، تخلف از قوانین دین مبین نفرماید.

فَالَّذِينَ صَارَ قَرِيرَ الْعَيْنِ مُبْتَسِمًا وَالْمُلُكُ أَقْبَلَ بِالْأَقْبَالِ مُمْتَسِكًا

بعد از استشعار این اطوار لازم الاستبشار، حسب الاشارة مستلزم البشارة دستور اعظم، مُحَرَّرِ قِصَبَاتِ السَّبَقِ فِي مِضْمَارِ الْفَضْلِ وَ الْكَرَمِ، جامع جوامع محاسن شیم، مردمک دیده انسانی، مجموعه حکمت و کاردانی، ناشر منشور احکام دین مبین، مروج شریعت جدّه سید المرسلین، پسندیده سیر، عدل گستر، فضل پرور، کوکب مسعود برج سعادت و اقبال، آفتاب اوج نبالت و افضال، بدر منیر فلک جلالت و کمال، بزرگی که مراهم مراجع بیکرانیش، صحت بخش زخم ناسور دل دردمندان و نوشداروی کلمات فیض آیات صدق- نشانیش، شفای صدور دل شکستگان است. سعادت مندی که ضمیر منیرش محیط فیوضات ربانی و خاطر خطیرش، مورد تفضلات سبحانی است.

لَقَدْ جُمِعَتْ فِيهِ الْمَحَاسِنُ كُلُّهَا وَ أَحْسَنُهَا الْإِيمَانُ وَ الْيُسْرُ وَ الْأَمْنُ

جهان معالی، سپهر سعادت محیط مکارم، سحاب مواهب

مَلَأَ الْأَنَامَ، مَفْخَرُ الْكِرَامِ، قَائِمُ مَقَامِ أَعْلَى اللَّهِ مَقَامَهُ؛ اعْنَى الْوَزِيرَ الْكَبِيرَ الْمُؤْتَمَنَ عِيسَى ابْنَ الْحَسَنِ أَكْرَمَهُمَا اللَّهُ بِالْفَضْلِ وَ الْيَمْنِ- با قَلَّتْ بَضَاعَتِ وَ عَدَمِ استطاعت از جمله فرائض دانسته، تألیف نمود این رساله را که مشتمل است به احکام حَلَّتْ أَخَذَ خَرَجَ وَ تَكَالِيفِ شَرْعِيَّةِ متعلقه به ذات اقدس نواب نایب السلطنه در امور مُلْكِيَّةِ وَ آداب و سلوک با خلائق و وجه شرعیّت صرف

اموال مُعَدّه از برای مصالح مسلمین در اخراجات مجاهدین و سایر آداب مذکوره، در ضمن ابواب، و مسمّی گردانید آن را به آداب عَبّاسی و مرتّب نمود به مقدّمه و شش باب و خاتمه.

رجاء واثق است که به شرف قبول عاکفان حضور مرحمتِ دستور والا، مُشَرّف گشته به عین عنایت و نظر عاطفت، التفات و عفو از خطایا و زلّات آن، فرمایند که نقل هدیه مور به جناب سلیمان در السنه و افواه، مذکور و مشهور است. و من الله التّوفیق و عیله التّکلان.